

Regionala utvecklingsnämnden

YTTRANDE

Handläggare Camilla Anderson
Samhällsplanerare
040-67532 36, 0725-97 14 66
camilla.anderson@skane.se

Datum 2024-06-11
Ärendenummer 2024-POL000118

Adressat
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.spn@regeringskansliet.se
LI2023/03629

Remiss En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande SOU nr 72 2023

Regeringskansliets diarienummer: LI2023/03629.

Region Skåne har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och önskar framföra kommentarer enligt nedan. Region Skåne vill inledningsvis tacka för möjligheten att delta i referensgruppen för utredningen Vattenfrågor vid planläggning och byggande.

Sammanfattning av Region Skånes synpunkter

Sammanfattningsvis vill Region Skåne anföra nedanstående synpunkter på de förslag som presenteras i utredningen. Resonemangen vidareutvecklas och fördjupas längre ned i yttrandet.

- Region Skåne delar i huvudsak utredningens syn på utmaningar och behov av förtydliganden i vattenfrågor vid planläggning och byggande.
- Region Skåne ställer sig positiv till utredningens förslag till förtydliganden för regionplanering i plan- och bygglagen 7 kap. avseende miljö kvalitetsnormer och krav på hänsyn till och samordning med kommunala vattentjänstplaner.

- Region Skåne ställer sig positiv till utredningens förslag att i vattenförvaltningslagen införa en möjlighet att ta fram regionala åtgärdsprogram.
- Region Skåne ser generellt positivt på förslaget att termen dagvatten läggs till och förtydligas i plan- och bygglagen.
- Region Skåne anser att finansieringsprincipen ska gälla och delar inte utredningens bedömning att förslagen inte bör leda till sådana ökade kostnader för landets regioner att dessa bör tillföras ytterligare medel.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 28 oktober 2021 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser i plan- och bygglagen som avser vatten (dir. 2021:92). I betänkandet beskrivs utredningens förslag och konsekvenser.

Syftet med utredningen har varit att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljö kvalitetsnormer för vatten ska få genomslag vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen samt att ge kommunerna de verktyg som behövs för att säkerställa att de krav på miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar för dag- och dricksvatten som ställs vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen kan genomföras i dag och vid ett förändrat klimat. En viktig del i utgångspunkten om en hållbar hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande är att utredningens förslag ska vara effektiva och leda till en enklare och tydligare plan- och byggprocess.

Utredningen lämnar förslag till ändringar av plan- och bygglagen (PBL) samt följdändringar i miljöbalken, lagen om allmänna vattentjänster med flera anslutande regler. Flera ändringar berör regionplanering.

Region Skåne har deltagit i referensgruppen för utredningen tillsammans med Region Stockholm, som liksom Region Skåne har ett regionplaneuppdrag, i syfte att bidra med det regionala planeringsperspektivet.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Utredningen föreslår förenklade och förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet för vatten i 5 kap. miljöbalken och i vattenförvaltningsförordningen. Detta gäller i första hand hur frågor om miljö kvalitet ska hanteras i planläggningssituationen och vilka undantag som kan göras utifrån krav på viss miljö kvalitet för vatten i sammanhanget. Ett av förslagen innebär att om det behövs för att uppnå en miljö kvalitetsnorm ges en region, en kommun eller några kommuner tillsammans inom ett vattendistrikt en möjlighet att fastställa ett regionalt eller lokalt

åtgärdsprogram för regionen, kommunen eller kommunerna med konkreta åtgärder per vattenförekomst utifrån ett vattenavrinningsområdesperspektiv. Ett regionalt eller lokalt åtgärdsprogram ska fastställas av regionfullmäktige eller kommunfullmäktige.

Utredningen föreslår ett förtydligande i 7 kap PBL att det vid planläggning i regionplan räcker att det av planen framgår hur hänsyn har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken, till skillnad från idag då regionplanen enligt samma lagrum ska ange på vilket sätt miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. följs.

Vattenförsörjning

Utredningen föreslår att det införs ett krav i 7 kap. PBL på att det av regionplanen ska framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med kommunala vattentjänstplaner. Utredningen menar att en sådan ändring skulle medföra att en eftersträvad ökad vikt läggs vid vattenförsörjningsfrågan och på frågans samordning mellan olika planeringsnivåer. För att underlätta regionens arbete med hänsyn till de kommunala vattentjänstplanerna är det av vikt att kommunerna samråder med regionerna inför ett beslut om antagande eller ändring av vattentjänstplanen.

Region Skånes synpunkter

Region Skåne bedömer att utredarens förslag överlag bidrar till en enklare och tydligare hantering av vattenfrågor i planering och byggande, i enlighet med uppdragets syfte. Region Skåne ser positivt på att utredaren delar Region Skånes syn på regionplanens funktion och roll i planeringssystemet, utmaningarna i gällande lagstiftning och regionplanens potential för hantering av vattenfrågor i en regional geografi. Region Skåne ser dock utmaningar i att ställa högre krav på regionplanens innehåll i lagstiftningen och menar att hanteringen av dessa frågor ryms inom nuvarande regionplaneuppdrag och kan hanteras av regionerna själva.

Plan- och bygglagen

Region Skåne ser positivt på att utredningen delar Region Skånes syn på att de detaljerade föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt som miljö kvalitetsnormer innebär är svåra att hantera i en regionplan. Region Skåne ställer sig därför bakom utredningens förslag till ändring av bestämmelserna i 7 kap. PBL gällande miljö kvalitetsnormer, det vill säga att det av regionplanen ska framgå vilken hänsyn som har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken. Även med en sådan ändring kvarstår dock ett behov av fortsatt vägledning från ansvariga

myndigheter om hur hänsyn till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken kan hanteras i en regionplan. Det är viktigt att dessa vägledningar har en förståelse för och är anpassade till regionplanens förutsättningar.

Region Skåne anser att det är rimligt att, i enlighet med utredarens förslag, ett exploateringsavtal får avse åtagande för en byggherre eller en fastighetsägare att vidta eller finansiera åtgärder för anläggande av va-anläggningar för vattenförsörjning, dagvattenhantering som tillkommande byggrätter skapar. Det är dock viktigt att byggherrens eller fastighetsägarens åtagande ska stå i rimligt förhållande till dennes nytta av planen.

Kommunala vattentjänstplaner

Region Skåne delar uppfattningen att vattenförsörjning är en viktig fråga och instämmer i utredningens ståndpunkt att det är av vikt att kommunerna samråder med regionen om de kommunala vattentjänstplanerna för att underlätta hänsyn till dessa i framtagandet av en regionplan. Kravet på samrådet med regionerna behöver dock förtydligas i aktuell lagstiftning. Alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan senast den 1 januari 2024. Region Skåne har hittills fått ett femtontal vattentjänstplaner på remiss från kommunerna i Skåne.

Regionalt åtgärdsprogram

Region Skåne ser positivt på förslaget att en region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram med konkreta åtgärder per vattenförekomst men vill samtidigt betona vikten av frivillighet. Ett regionalt åtgärdsprogram fastställt av regionfullmäktige kan ge värdefulla synergieffekter kopplat till regionplanens inriktning för mark- och vattenanvändningen. Region Skåne konstaterar samtidigt att ett sådant arbete kräver en bred samverkan med berörda regionala aktörer och en fördelning av nödvändiga resurser från flera aktörer. Det behöver också grundas i initiativ eller behov som uttrycks från kommunernas sida.

Konsekvenser

Utredningen bedömer att förslagen inte bör leda till sådana ökade kostnader för landets regioner att dessa bör tillföras ytterligare medel. Utredningen gör denna bedömning bland annat utifrån att det sedan tidigare åligger regionerna att, i enlighet med vattenmyndigheternas åtgärdsprogram, arbeta med relevanta utmaningar som finns för vattenmiljön.

Region Skåne delar inte utredarens bedömning. I samband med återrapporeringen av genomförandet av Åtgärdsprogram vatten 2022–2027 framförde Region Skåne att vi uppfattar att staten genom

åtgärdsprogrammet delegerar delar av genomförandet av det nationella och regionala miljömålsarbetet till regionplaneorganen. För att Region Skåne ska kunna ta den roll som Vattenmyndigheterna förväntar sig att vi som region ska ta så behöver också ytterligare resurser tillsättas för genomförandet. Region Skåne anser fortsatt att finansieringsprincipen ska gälla så att när nya obligatoriska uppgifter från staten införs medföljer också finansiering till regionen.

Reservvatten för regionens sjukhus

Region Skåne vill till sist lyfta vikten av att regionens sjukhus kan försörjas med reservvatten. Enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps rapport ”Den robusta sjukhusbyggnaden” från 2021 är en av de mest angelägna händelser som kan påverka sjukhusbyggnadernas driftsäkerhet ett avbrott i dricksvattenförsörjning eller tillgång till enbart otjänligt vatten. Region Skåne har därför utrett möjliga råvattenkällor och analyserat dem på regionens akutsjukhus. Om sjukhusen har reservvatten från en egen vattentäkt och bereder vattnet till dricksvatten blir sjukhuset en dricksvattenproducent och ska bland annat följa Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter. Sjukhusens egna vattentäkter kan komma att behöva vattenskyddsföreskrifter för befintliga, ny och tillkommande bebyggelse på angränsande fastigheter.

Region Skånes utvecklingsuppdrag och ansvar som remissinstans

Region Skåne yttrar sig över En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande SOU nr 72 2023 utifrån nedanstående ansvar.

Region Skåne har ansvar för vård och hälsa i Skåne enligt Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) samt ett samordnande ansvar för Skånes utveckling, enligt lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630). Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av denna samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Region Skåne är också enligt lag om kollektivtrafik (2010:1065) regional kollektivtrafikmyndighet i Skåne län, vilket innebär det politiska och ekonomiska ansvaret för den samhällsfinansierade kollektivtrafiken.

Region Skåne ansvarar för den regionala fysiska planeringen i länet och har genom detta ett regionplaneuppdrag enligt plan- och bygglag (2010:900). Genom regionplaneuppdraget arbetar Region Skåne med att tydligare koppla samman det regionala utvecklingsansvaret och kommunernas översiktsplanering. Dessutom utgör Region Skåne formell remissinstans avseende översiktsplaner enligt plan- och bygglagen (2010:900) och enligt

lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) avseende riktlinjer för bostadsförsörjning.

I handläggningen av detta ärende har avdelningen för regional utveckling och Regionfastigheter deltagit. Enheten för regional planering samordnar Region Skånes yttrande.

Med vänlig hälsning,

Anna Jähnke
Ordförande

Anna Pettersson
Utvecklingsdirektör